

MOLAR TISHLARIDA UCHRAYDIGAN CHUQUR KAREISLAR.

Norqulov Mehrojiddin Mahammad o'g'li

Samarqand Davlat tibbiyot universiteti stomatologiya fakulteti talabalasi

Bozorov Xushnud Mexrojiddinovich

Samarqand Davlat tibbiyot universiteti stomatologiya fakulteti talabalasi

Mamatqulova Mohira Yolqin qizi

Samarqand Davlat tibbiyot universiteti stomatologiya fakulteti talabalasi

Zokirov Muxammadjon Zokir o'g'li

Samarqand Davlat tibbiyot universiteti stomatologiya fakulteti Talabalasi.

Annotatsiya: *Ushbu maqolada molar tishlar haqida hamda ulardagi chuqur karieslar haqida so'z boradi.*

Kalit so'zlar: *Karies, tish, molar tish, o'giz boshlig'i, tish chirishi, kasallik, tish email, to'qima, yallig'lanish.*

Karies — og'iz bo'shlig'ining eng keng tarqalgan kasalliklaridan biridir. Karies paydo bo'lganda avvalo tish emali shikastlanadi, agar davolanmasa, u dentin (tishning qattiq to'qimalari) ni shikastlaydi. Karies lotin tilidan olinganda «chirish» degan ma'noni anglatadi, xalq orasida karies «tish chirishi», «tish qurtlashi» degan atamalar bilan nomlanadi, ikkinchi atamani ishlatish tibbiyot nuqati nazaridan biroz noto'g'ri.

Kariesning dastlabki belgisi — tish emalidagi qora dog'lar paydo bo'lishi. Agar bu dog'larga e'tibor berilmasa, karies diametri oshishi va patologiya tish to'qimalariga chuqurroq tarqalib, «teshik» paydo qilishi mumkin. Karies tish emalini va dentinni shikastlab, teshib o'tsa, u pulpa (tish yumshoq to'qimalari) ga yetib boradi va juda kuchli og'riqqa sabab bo'lishi mumkin. Pulpaning yallig'lanishi — pulpit deya nom olgan.

Tishning zararlanishi darajasi qarab kariesni dog'lar (tish sirtida rang o'zgarishi), yuzaki karies (sirt zararlanish), o'rta karies (dentinning yuqori qismi zararlangan) va chuqur karies (dentin deyarli butunlay zararlanib, pulpagacha yetib borgan) ga ajratishadi. Bundan tashqari, emal, dentin va ildiz sementlarining karieslari alohida tasniflanadi — ildiz sementi kariesida kasallik milk ostida paydo bo'ladi.

Molarlar inson tishining qattiq ishlovchilaridir. Molar yoki molar tishlar deb ataladigan bo'lsak, ular og'iz orqasida joylashgan tekis tishlar. Ular hajmi va shakli bilan farq qilishi mumkin, lekin og'izdagi eng katta tishlar. Molarlar yumaloq bo'lib, ozuqa moddalarini osonlik bilan yutib yuborishga ishlatiladi. Kichkina va o'tkir old tishlari ovqatlanish va yirtib tashlash uchun ishlatiladi. Molarlar chaynash, silliqlash va yopishdan katta miqdorda kuchni saqlab turish uchun mo'ljallangan va har bir molar ikki-to'rtta ildiz bilan jag' suyagiga bog'lanadi.

O'rtacha kattalarda o'n ikki molar bor. Ularning yuqori qismida olti (tish shifokoringiz tomonidan yuqori jag'da joylashuvi uchun "maksillar" deb belgilanadi)

va pastki jag'dagi oltita (tish shifokori tomonidan "tish shifokori tomonidan" pastki jag'). Yuqori va pastki jag'ning har bir tomoni uch molarga ega.

Molarlarning turlari

Molarlarning uch turi mavjud. Ular bolaning chaqaloq tishini yo'qotishidan keyin keladi:

❑ Birinchi oltita molarlar, shuningdek, olti yoshli molarlar deb ham ataladi, chunki ular oltita yoshni atrofida uchib ketishning uchinchi.

❑ Ikkinchi molarlar, shuningdek, o'n ikki yillik molarlar deb ham ataladi, chunki ular 12 yoshli atrofida portlashadi.

❑ 17 yoshdan 25 yoshgacha bo'lgan uchinchi molarlar yoki donolik tishlari.

Anatomik ravishda, molarlar chaynash, silliqlash va yopishdan katta miqdorda kuchni saqlab turish uchun yaratilgan bo'lib, katta toj va ikki yoki to'rtta ildizni jag' suyagiga mahkam joylashtirgan.

Uchinchi molarlar yoki donolik tishlari - insonning og'zidan kattaroq va qo'shimcha tishlarga ko'proq moslashganda, bizning evolyutsion o'tmishimizdan ajralib turadi.

Ushbu qo'shimcha tishlar, ayniqsa ildiz, yong'oq, barg va qattiq go'sht kabi sabzavotlarni chaynashda foydalidir. Ushbu turdagi parhez tishlarda qiyinchilik tug'dirardi, ayniqsa bugungi kunda tish cho'tkasi, pasta va ipak kabi foydali texnik vositalarisiz, shuning uchun ham ota-bobolarimizning tishlari tishlarning parchalanishi tufayli sezilarli aşınmaya va zararga duchor bo'ldilar.

"Paleo diet" ning hozirgi mashhurligi bilan ham, zamonaviy odamlar bu qo'shimcha tishlarni talab qiladigan ovqatlarni iste'mol qilmaydi. Oziq-ovqatlarimiz odatda ancha yumshoq bo'lib, ovqat pishirish va idish-tovoq bilan, foydali donolik tishi kun o'tdi. Ammo evolyutsiya bizni hali qo'lga tushirmadi, shuning uchun biz yana qo'shimcha tishlarni yoshligimizga kechiktiramiz.

Hikmatli tishlarning muammolari

Hali ham donolik tishlarini tashlamagan bo'lsa-da, evolyutsiya, afsuski, tariximiz davomida jag' suyaklari hajmiga ba'zi o'zgarishlar kiritdi. Zamonaviy odamlarning jag'lari ota-bobolarimizdan kichikroq. Bu muayyan muammolarni keltirib chiqarmoqda, bu oqilona donish tishlari siqib olishga harakat qiladi.

Agar donolik tishlari shakllantirilsa, ular boshqa tishlarimiz tomonidan to'sib qo'yilishi mumkin va ularni " ta'sir " deb atashadi. Agar donolik tishi qisman bartaraf etilsa, bu bakteriyalar uchun qiyin darz havzasini yaratishi mumkin, bu esa tish go'shti va atrofidagi to'qimalarning jiddiy infektsiyalariga olib kelishi mumkin. Hikmat tishlari hech qachon porlashi mumkin emas. Bu, shuningdek, jigar va tishlarga jiddiy shikast etkazadigan kistlar yoki o'smalarning rivojlanishi, shu jumladan, muammolar bilan shug'ullanadi.

Bu muammolar ko'pchilikning aql-idrok tishlarini olib tashlashlari kerak.

Ushbu operatsiyani yosh tug'ilish davrida amalga oshirish tavsiya etiladi.

Aholining qariyb 15 foizini tashkil etadigan ba'zi odamlar uchun, muammolarsiz kelib, donolik tishlari olib tashlanishi kerak emas. Hatto bunday hollarda ham jarrohlikning asoratlar va salomatlikning yana ko'p vaqtlari bo'lishi mumkin bo'lgan muammolarni bartaraf etish uchun donolik tishlarini olib tashlash tavsiya etiladi.

Molar karies - tish emalining kislotalar ta'sirida shikastlanishi natijasida yuzaga keladigan bo'shliqlar. Bu holat bakteriyalar og'izda to'planib, shakarli yoki kraxmalli ovqatlarni iste'mol qilganda paydo bo'ladi. Molar tishlar tish salomatligi uchun muhim bo'lganligi sababli, bunday bo'shliqlarni davolash muhimdir. Davolash usullari plomba, toj yoki tish chiqarishni o'z ichiga olishi mumkin. Bundan tashqari, molar kariesning oldini olish uchun tishlarni muntazam ravishda cho'tkalash, tish iplarini tozalash va muntazam ravishda tish shifokoriga tashrif buyurish ham muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. М.Т. Александров. «Стоматология» – Москва: «ГЕОТАР-МЕДИА», 2008 г.
2. X.P. Komilov. «Terapevtik stomatologiya. Og'iz bo'shlig'i shilliq pardasi kasalliklari» – Toshkent: «Yangi asr avlodi», 2005-y.
3. S.H. Yusupov. «Tish jarrohligi stomatologiyasi va yuz-jag' travmatologiyasi» – Toshkent: «ILM ZIYO», 2005-y.
4. П.А. Леус. «Заболевания зубов и полости рта» – Минск: «Вишэйная школа», 1998 г.
5. Е.Б. Баровский. «Терапевтическая стоматология» – Москва: «Медицина», 2002 г.
6. Т.Г. Робитовой. «Хирургическая стоматология» – Москва: «Медицина» 2002 г.